

કૃષ્ણસ્તુ

ભક્ત કવિવર્ય દયારામ કૃતં.

ભક્તિ પોષણ.

શ્રીગુરુ વદનભ દેવને, હું પ્રથમ કરું પ્રણામ;
શ્રીવિહાર શ્રીકૃષ્ણ શ્રીયમુને, માઢા પૂરાણ કામ;
કૃષ્ણ કામ દામોદરદાસ, અષ્ટ સખા પૂરો ઉરવાસ;
જન્મમતિ દેવા અતિ પર્મ પવિત્ર, ભક્તિસુપોષણ

ગાઝિ ચરિત્ર—સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧

‘દષ્ટ શાસ્ત્રનો, વારે વારે કર્યોરે વિચાર;

પદના અર્થનો, શોધતાં નીકળ્યો એ સાર;

‘યો સાર શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ, સત્સંગમાં કરવી આશક્તિ;

‘પુરૂષોત્તમને યુગ ચર્ણે, સર્વ સમર્પાને રહેવું શરણે—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨

હોં કેદ જહેની સમોવડી, કોઈ ઇશ નહીં જહેને શીશ;

વસ્તુ જે થકી થઈ, જોદોઈ કહાવે સર્વના અધીશ;

પાધીશ વંદે સહુ જહેને, નિગમ નાદો નેતિ કહેછે તહેને;

શેષ ગહેશ વિધિ શ્રી અગમ્ય, તેને કહીએ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમજી

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩

શ્રીપુરુષોત્તમને પરહરી, જેનું અન્ય અમર મન મોહે;
 (તે) કામદુર્ગા મળી મૂકીને, મહિષીપુત્રનું પય દોહે;
 દોહે ગાય મૂકી મૂઢ-પાડો, તર્યો ગંગાતીરે ખોદે ખાંડ.
 તેમ પૂર્ણ તજી અવર આરાધે, મેહેનત માથે પડે કાંઈ ન લાધે—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪

રાખી ભરોંસો અન્યનો, ન કરે આશ્રય અવિનાશ;
 મગ્ધે અખિલ દુઃખ વામવા, વળી શ્રેય થવા મન આશ;
 આશ કરે તરવા દધિ પૂર, શ્વાનનું હાથ અહિ લંગૂ.
 તેજેવો પામશે સાગર પાર, તરશે તેવો હરિ વિમુખ સંર

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ

ઢાઢી ઉપાસન મલીનનું, જનનું તમ્ર મુદ્રા સમ
 રૂપેયો સુરસેવના, વ્યુહ કંચન મોહાર પ્રમાણો;
 કંચન મોહાર વ્યુહ હરિંહીરો, એમ અંશ અંશી સમજ
 સર્વ એ દ્રવ્ય હીરાથી થાય, (પણ) હીરો કર્યો કોઈએ નવ કહેવા.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ.

જક્ત વૃક્ષ પહેનું મૂળ નહિ, મૂળ પોષે વૃક્ષ પોષાય;
 પ્રતિશાખા જળ સીંચાએ, તેથી તરૂં વૃત્તિ ના થાય;
 વૃત્તિ ના થાય વૃથા શ્રમ પહોંચે, સમજાણુ આવે ત્યારે
 પછી શોચે;

સહુ ઇન્દ્રિય સંતોષે, ભોજન અંગ લેખ્યું કામને
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭

જા સ્વભાવ શ્રીકૃષ્ણનો, જનના અવગુણને ગુણ બાણે;
વળું પડે અન્યદેવને, સામું દે દુઃખ શત્રુ પ્રમાણે;
માગ નહિ ક્ષણદેતો જાય, હરિનું આખ્યું કદિ નાશ ન થાય,
મદ્ય વર અધિક પ્રયત્ન, પ્રભુ કોડી સાટે દે રત્ન—
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮

તું જે તેલ નીકળે, જળ મથ્યે નવનિત હોય,
જે તૃષા ટળે, તોય ભક્તિ વિના તાદ્ર ન હોય;
ય હરિ વિના કદાપિ, અભય ન હરિ વિના કો
શકે આપી;

હેતો પોદારે છે વેદ, સ્મરો શ્રીકૃષ્ણ ટળે સહુ ખેદ—
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૯

ધીન સહુ દેવતા, યોગે દિગટ પણ વશ થાય;
રતે જઈ મળે, પુરુષોત્તમ પ્રેમે પનાય;
ક્તિવશ પૂર્ણાનંદ, એ ન પડે અન્ય સાધન કંદ;
ભાખ્યું શ્રીગીતા ગાહે, નામનો તો જોજો ત્યાંહિ.
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૦

શ્રીકૃષ્ણનું, સ્મરણ સેવન અર્થન.

વંદન દાસત્વ સખ્યતા, વળી આત્માનિવેદન;
 આત્મનિવેદન નવધા કહિયે, પ્રેમલક્ષણા દશમી
 એ ભક્તિ સહુ સાધનતાજ, જે પામે વશ થાય વ્રજરાજ
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૧

શ્રવણ પરીક્ષિત શુક કરી, કીર્તન સ્મરણ પ્રદહાદ;
 શ્રી સેવન પૂજન પૃથુ, વંદન અકૂર આદહાદ;
 આદહાદ માન્યો કપીશકિંકરતા, સખ્યતા ભક્તિ સુહ
 આત્મનિવેદન બલિએ કીધી, ગોપીજને પ્રેમ લક્ષણ
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃ

નામ કેશવતું કાનમાં, પડતાં સહુ થાયે પવીત્ર;
 શરદકતુના સંગથી, જેમ નિર્મળ નીર વિચિત્ર;
 વિચિત્ર જળ તેમ જતી જણો, સર્વ શુચીસવ નામે
 શુદ્ધ સુવર્ણ જેવું અશિયે થાય. માંજે એપિ તેનો મે
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપ.

નામ કીર્તન શ્રીકૃષ્ણનું, કળિમાં સહુ સાધન ત્યાજ
 ભવસાગર તરવા તારી, સહુને એ સુખપથ પાજ
 પાજ્ય પ્રગટ શ્રમ નહિં ઘણું સહેલું, દામ વિના ક
 સહુ પહેલ

સર્વે અવસ્થામાં સહુ ઠાર, અધમ ઉત્તમ સહુને અ
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃ

સતયુગે જે કળ ધ્યાનથી, થાતું ત્રેતામાં યજ્ઞથી જહ;
દ્વાપરે પૂજને પામતા, સહુ કળિ હરિ કીર્તને સેહ;
તેથી અધિક પણ કલ ગુણ ગાતાં, તો શું થયું તપ તીર-
થ(માં) નહાતાં;

માણી મળ્યો તે શોધે શીઠ ઢોડી, વિના વિચારે મરે ખૂદ દોડી.-
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૫

કળી રૂપી આશુચમાં, કાઠ કર્મનો નહિ અધિકાર;
અંડે ના સૂતક નામને, નિર્ભય નિત્ય કરીએ ઉચ્ચાર;
ઉચ્ચાર માત્રે અભયપદ આપે, સકળ પાપ સંતાપને કાપે;
વેદશાસ્ત્ર સહુ પુરાણ પુકારે, તો હરિ હરિતું શેં ના ઉચ્ચારે !
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૬

નામે અજમેળ ઉદ્ધર્યો, નામે શીવે તાર્યા બહુ પાપી;
અવળે નામે વાહમીકી તાર્યો, અર્ધે ગુણિકા ગત્ય આપી;
આપી ગત્ય ઇત્યાદિક બહુને, જણે કર્યો આશ્રય તે સહુને;
એ અક્ષરમાં બાધો સાર, જણે લલ્લો તે પામ્યો પાર—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૭

સ્નેહસહિત શ્રીકૃષ્ણનું, કર્યો કીર્તન જહાં નીત્ય થાય;
કાઠિ તીર્થ આવી ત્યાં વસે, જેનું ભાગ્ય હોય તે નહાય;
નહાયો તેમો તો પવિત્ર પ્રમાણો, તે વિના સર્વને સૂતકી બાણો;

જીવતા શબ સરખા રહ્યું તેહ, ભૂતળે ભાર કર્યો ધરી દેહ.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૮.

નટવર છબ નંદલાલની, એહેવું ચિંતન કરે ચિત્ત માંહ;
 મોર મુગટ શીર તિલક કુંડેળ, નકવેસર ચિત્તુક સોહાય;
 સોહે કૌસ્તુભ મુક્તા વનમાળ, કંકણ કર અહી મુરલી રસાળ;
 પીતાંબર કટિ નેખળા સોહે, નેપુર નખશિખ છબિ મન મોહે.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૯

સોળ ચિન્હ પદ પંકજે, દક્ષણે નવ વામે સાત;
 સ્વસ્તિક અષ્ટકોણ જંબુકળ યવ પત્રી ધ્વજ ઉર્ધ્વરેખ વિખ્યાત;
 ખ્યાત અંકુશ અંબુજ મચ્છ વ્યોમ, કળશ દેંદ્રધનુ ને
 અર્ધસોમ;

ત્રિકોણ ગોપદ ષટદશ ધ્યાન, નિત્ય કરે નિર્ભય પદ દાન.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૦

જેમ નટ દષ્ટિ દોરમાં, ગણિહારીની બેડા માંહે;
 ચિત્ત પરસ્પર જરતું, વળગ્યું રહે ત્યાંતું ત્યાંહે;
 ત્યાંહાં તેમ મન પ્રભુમાં નીત્ય દેવું, સંસારમાં સાક્ષીવત રહેવું,
 જગત જાણે જે એ છે જંબુજી, રાખે દૃઢ ત્રીકમથું તાળી—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૧

કંસ શિશુપાળ કુખજ્યાદીકે, વૈરેકામે સમર્થા, શ્યામ;

એ વિના નાના ભાવથી, સ્મરેં સર્વો સર્વનાં કામ;
કામ થયાં તુચ્છ ભાવે જ્યારે, શું કહેવું સ્નેહે સ્મરે પછી ત્યારે;
ચિત્ત અચળ જેતું કૃષ્ણમાં લાગ્યું, (તો) ભવ સંકટ સહુ તેતું
લાગ્યું—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૨

અન્ય સાધને શ્રેય આપણું, પણ શ્રી હરિને શું સુખ ?
સેવામાં આનંદ ઉભયને, માટે ભજનાનંદ તેજ મુખ્ય;
મુખ્ય સેવન તે સુખી પ્રભુ કરવા, લોક વેદના જ્ઞય નવ ધરવા;
પૂજ તે ચાલે શ્રુતિ પ્રમાણ, સેવા તે જહમાં સ્નેહ બંધાણ—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૩

એકવાર આખા જન્મમાં, શ્રીકૃષ્ણ ચણું સ્મરાય;
તો દર્શન યમહૂતનું, કેદી સ્વપ્ને પણ નવ થાય;
થાય જે ભાવસહિત નિત્ય ધ્યાન, તો પછી શું કહું ભાગ્યનું માન;
ઉર હરિ નહીં તો તપે શું થાય, જે છે તો કરે કષ્ટ બલાય—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૪

આ સું ઉરસ્થળ મૂકીને, રમા ચરણ સેવા નવ ચૂકે;
દૃઢે રિહિત કદા હરિ કરે, પણ પદ આશ્રિત નહીં ચૂકે;
ચૂકે ના અંધિ છે ભક્તિ નિવાસ, માટે અવલંબે સહુ દાસ;
એ ભક્તિ છે અતિશે દુર્લભ, પ્રાપ્ત થયેં સર્વે પદ સુલભ.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨

હરિ 'વ્યાપક' લહી સર્વમાં, નવ આણુવો ઢાઈનો દોષ;
 મન કર્મ વચને જમ બને, તેમ કરવો સર્વને સંતોષ;
 સંતોષે પ્રાણી પ્રભુ પ્રસન્ન, તેથી સુખી પોખે હરિજન;
 સધળે દયા એ પૂજા પ્રભુ ટરી, દેહીને દુભવે તે કૃષ્ણનો વેરી.

સેવો કૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૮

એક પણ પ્રણામ શ્રીકૃષ્ણને, જન્મ ધરી જણે દીધો;
 અશ્વમેધ દશ અવભથના, ફળ ઉપર પગ તેણે દીધો;
 દીધો પગ શા માટે કે'વાય, યજ્ઞ કરે તોયે જન્મ તો થાય;
 કૃષ્ણ પ્રણામીને નહિં દેહ, મખથી અધિકતા એહેમાં એહ.

સેવો કૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૭

નમન કર્યું નંદલાલને, સ્નેહે મન કર્મ વચને જણે;
 ધર્મ સાધન પૂર્ણ સહુ કર્યા, નિશ્ચે જાણજે તેણે;
 તેણે કર્યું હરિપદ અનુકૂળ, દુઃખ પાપનું ટાળ્યું મૂળ;
 દીનભાવે કર્યું વંદન હરિને, તે જનની ગર્ભ ન આવે ફરિને.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૮

દાસપણામાં સૌભાગ્ય છે, પતિ પુરૂષોત્તમ જેને માથે;
 ધણી છતે વિધવાપણું, પ્રભુજ્ઞાની માન્યું મન સાથે;
 મન સાથે માને જ હુ ભૂપ, જક્ત પૂજા જાણી રાણીનું રૂપ;
 પણ પતિ સુખસ્વપ્ને નહીં એને, એણે જો અથડાયે છે શેને.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૯

દાસપણે (જે) આનંદ છે, તે નથી ભળે જગદીશ;
જ્ઞાનીનું સુખ એવું જાણજે, પાંચ આશે છેદાવે શીશ;
શીશ છેદા પછી મુગટ કહાં ધારે, સહુ મૂર્ખ કોઈ મનમાં
ન વિચારે;

જળને શો જળપાનનો સ્વાદ, જન જુદો રહી પામે અલ્પાદ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૦

જીવ બ્રહ્મ થાયે નહીં, થાયે તો બ્રહ્માનંદ કોહોંભે;
ભોક્તાપણું જે માનશે, તો જીવ ટળ્યો કહો શાને;
શાને કહો ન્યારો નથી બ્રહ્મ નામી, ક્યમ બોલ્યો જન્મક
સાયુજ્યતા પામી;

બોલે તે બીજે કેહેવાંય, ઈશ્વર જીવ કદા નવ થાય—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૧

અહો ભાગ્ય અહો ભાર્ય ધન્ય, વ્રજ જન પર્મ પવિત્ર;
પૂર્ણ બ્રહ્મ સનાતન, પરમાનંદ થંયા જેના મિત્ર;
મીત્ર થઈ સર્વે સુખ દીધું, સર્વ ભાવે કારજ બહુ કીધું;
શેષ મહેશ ત્રિધી શ્રી અક્ષય, તે કૃણ શ્રી ગોપીજનલભ્ય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૨

દેહ પ્રાણ ચંદ્રિ અંતઃકર્ણ, ધર્મ દારો ગૃહ ધન;
પુત્ર આત્મા સહ, સર્વ સમર્પી જગજીવન;

જગજીવનં સર્વાત્મા ભાવે, સેવા કરે સદા સહજ સ્વભાવે;
તેજ ગમે પ્રભુ જ્યમ સુખી થાય, આત્મનિવેદન એ કહેવાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૩

સર્વ વસ્તુ છે શ્રીકૃષ્ણની, જેની છે તેને શે ન સમર્પે;
આત્મા સહિત અર્પણ કરી, હરિદાસ થાની શીદ ડરપે;
ડરપે છે કાળથી રહે છે ઉચાટ, (તે) પરનું માન્યું પોતાનું તે માટે;
જેથી બંધાયો તે વસ્તુ દે મુકી, તારી માં જાણીશ એ રાડ
મુકી.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૪

રૂપ, ગુણ દ્રવ્ય ત્રણ એ, કારણ પ્રીતિ થવાનાં કહાવે;
એ ત્રણ વિકાર રહિત સહજ, સ્નેહ તે શ્રીકૃષ્ણને ભાવે;
ભાવે એ પ્રેમે વહાલો વશ થાય, તેને મુકી ક્ષણ દૂર ન થાય;
તે જને સુખ માન્યું મન એહ, જ્યમ ત્યમ થાય સુખી પ્રભુ તેહ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૫

પ્રેમ આશક્તિ વ્યસન એ, ત્રણ રૂપ સ્નેહનાં લહીયે;
તે ઉપર ચોથી તન્મયતા, તે થકી કાંઈ ના કહીયે;
કહીએ પ્રેમનું લક્ષણ એહ, જ્યારે મળે ત્યારે તેનો તે સ્નેહ;
વિયોગ થાય તારે તપે તાંન, ત્યાંહાંનું ત્યાંહાં વળગ્યું રહે મન.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૬

એક વાર આખા દિવસમાં પણ મળ્યા વિનાં નવ રહેવાય:

જે નામજે તો વિકળ થાય, આસક્તિ એ તો કહેવાય;
કહેવાયે વ્યસન આતું જ્યારે થાય, સહામા સહામી હૃદય વિધાય;
તન્મયતા તે મૃત્યુ સમાન, આ ચ્યારે આવે આપે હરિદાન.-

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૭

પ્રેમ લક્ષણ વળિ દ્રગ રૂચિ, સ્મૃતિ અભિલાષા ઉદ્વેગ ચ્યાર;
વ્યાધિ પ્રસાપને ઉન્માદ ત્રણે, આશક્તિના પ્રકાર;
પ્રકાર વ્યસન તણા બે કહિયે, જડતા ને વળી મુર્છતાલહિયે;
તન્મયતાનું લક્ષણ એક, મૃત્યુ સાદૃશ્ય પણ મર્ણુ ન છેક.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૮

જતી જુઓ તો આહીરની, તેમાં અબળા અધમ અવતાર,
એ વેદાદિ નહોતી લાણી, નહોતો ઉત્તમ કર્મ અધિકાર.
અધિકારવણ એક પ્રેમપ્રસાપ, કર્યા આધીન શ્રીકૃષ્ણજી આપ,
ગોપીની પદરજ વંદે ઇશ, પ્રેમલક્ષણા તે સહુને શીશ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૯

સેવા સંગત હરિભક્તની, કરે પ્રેમ ભક્તિ ઉત્પન્ન;
તે કરે કૃતાર્ય એકલી, નવ જોઇયે ઠાઠ સાંધન;
જોઇયે ન વય વિદ્યા વિત્ત વર્ણ, રૂપ પરાક્રમ પવિત્રાચરણ;
કહેશે જોયાં નથી કહો કીયે ઠામ, તોં જુણે પ્રગટ બતાવું નામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૦

ધ્રુવજીને ક્યાંહાં વયે હતું, ક્યાં હતું સુદામાને ધન;
 કુપજીને હતું રૂપ ક્યાંહાં, ઉગ્રશેનશું પુરુષાતન;
 પુરુષાતન નહોતું ઉગ્રરાય, ગજને ક્યાં હતી વિદાય;
 પારધીમાં ક્યાંહાંથી શુભ આચર્યું, કેવળ ભક્તિ પામ્યા ગિરિધર્જી.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૧

દ્વાદશગુણ સંયુક્ત છે, દ્વિજ પંડિત સરખો કાય;
 (પણ) પદ્મનાભ પદ્મવિમુખ છે, તેથી શ્વપચ ભરેલો સોય;
 શ્વપચ ભલો જહેને કૃષ્ણ આશક્તિ, મનકર્મ વચને કરે હરિભક્તિ;
 કુલ સહિત શ્રેય પામ્યો તેહ, વિપ્ર શકે ન કરી શુચિ દેહ.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૨

શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ અંક છે, બીજાં સાધન સર્વે સુન્ય;
 અંક વિના સર્વે અદ્ગ છે, સહસુન્ય સુન્ય દશગુન્ય;
 દશ ગણા બીંદુ આઘ અંક એક, અંકવીના શું સુન્ય અનેક;
 ભક્તિ કરી તેણે સર્વ કાંઈ કીધું, ભક્તિવિના બીજું કાંઈ ના સીધું.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૩

નૃગભૂપે ગૌદાન કર્યો કેટલાં, કાંઈ ગણતાં ના આવે પાર;
 એક દિવસ આણુ દોષ પડ્યો, ફૂકલાસ થયો અવતાર;
 અવતાર અધમ થઈ જગ હાંથી, ગૌદાન પ્રત્યેનાયું ક્યાંહાં નાંશી;

દાન કર્યાં તોય પામ્યો દુઃખ, શા માટે જે હતો ભક્તિ વિમુખ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૪

પ્રાચીન બહીષ ભૂપને, જુઓ કીધા યજ્ઞ અપાર;
ઉત્તી મષાંકિત સહુ કરી, તોયે કાંઈ ન દીઠો સાર;
સાર ભાજ્યો અજેજેપશુ પાડ્યા, તેરદ્યાહણવા નારદજી દેખાડ્યા;
ભયદેખી લીધું શુરઋષિ શર્ણુ, ભક્તિ કરીને પામ્યો હરિ ચર્ણુ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૫

ભક્તિ તારે ચંડાળને, જેમાં ઢોય ન શુભ આચર્ણ;
થું પછી કહેવું તેહનું, ઉધારે અધમ અન્ય વર્ણ;
વર્ણ સર્વે ઉદ્ધારે જક્ત, નીચ ઉંચ જે નિજ આશક્ત;
એક અંગભક્તિ ભદ્રદાય, અચરજ થું ? પૂર્ણ શ્રેય થાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૬

ભક્તિ નૌકા તારે સર્વને, જે કોઈ શરણે આવે શુચિ પાપી;
અન્ય સાધન દારૂ તુંબિકા, ગ્રહે સભય તરે કો કલ્પી;
તરે કદા બચે કામાદિ ગ્રાહાથી, સમર્થ નહિ આણું તારવાસાથી;
વિયુધ વિચારી જુઓ નિજ મન, ભક્તિ ભલી કે સાધન અન્ય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૭

ભક્તિ મણી જ્ઞાન દીપ છે, ટાળે ઉભય ખરો અધંકાર;
મણી અભય દુતી અચળ છે, દીપકને તો ભય છે અપાર;

અપાર ભય વાયુથી વામે, તેલ પાત્ર બાતી વણ લય પામે;
જ્ઞાન સભય તો અન્યકોણ માત્ર ? નિર્ભય ભક્તિ સકળ સુખપાત્ર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૮

ભક્ત તે ભક્તિસ્વરૂપ છે, તેને માયા ના પીડે લેશ;
સ્રી થકી સ્રી બ્રાહ્મણ નહીં, મોહ પામે પુરુષવેશ;
પુરુષ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ને યોગ, તેને પીડે અજરૂપીયો રોગ;
તે કારણ બ્રહ્મ થાયછે તેહ, ભક્તને અચળ હરિશું સ્નેહ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૯

નિરખે નેત્ર નંદલાલને, શ્રતિ કથા રટ મુખ નામ;
નાસિકા સુંઘે પ્રેમશું, પ્રસાદી તુળસી પુષ્પ દામ;
દામ ગૃહણ કરે કર હરિ સેવા, દોડે ચરણ પ્રભુ દર્શણ લેવા;
મને ધ્યાન નટવર છાપી શ્યામ, સર્વાંગે કરે દંડ પ્રણામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૦

ભક્તિ વિના કેવળ કૃતિ કરે, (તેને) ક્ષણ પરલોક ન થાય;
મણીધર પદ્મન ભક્ષી રહે, જુએ મચ્છ તીર્થ જળ નહાય;
મીન તીર્થ ભીલ મૃગ વનવ્રાસી, અંધ ગ્રહે દંડ કાસદબ્યકાશી;
સર્પે દંડવત નટ સિદ્ધ વેશ, દર્શી 'તપોધન ભાવ' ના લેશ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૧

શ્રીકૃષ્ણ શ્રીગુરુ ભગવદી, એ ત્રણે એક સ્વરૂપ;
ત્રયધારી જ્યમ શુરસરી, તેમાં ભેદ નહીં તદ્રૂપ;
ભેદ નહીં ત્રણ નામજ માત્ર, જેતાં વિચારી એકજ ગાત્ર;
સ્નેહ વીરેકે સેવો સરે અર્થ, અવસર અમુદ્ય. ખુઓ શીદ વ્યર્થ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૨

સત્સંગ સર્વનો સાર છે, તેનો મૂઠ ન જાણે મર્મ;
અદીપ દીપ મળે થયો, દીપ સમતા મળી વણે શ્રમ;
શ્રમવિના શ્રીનાથ મિલાવે, કલ્પનું કામ તે પલકે સરાવે;
નીચ નિર મળતાં ગંગા ગંગ, એમ સમોવડી દે સત્સંગ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૩

લવ હરિ સંગિની સંગનાં, સુખની સમતા નહીં ઢાય;
સ્વર્ગ તથા અપવર્ગનું, સુખ પણ સમોવડ નવ હોય;
નવ હોય સમતાં મોક્ષાનંદ, તો કયાંહાં જનઘચ્છિત સુખ મંદ;
આણુ અનુભવીને આશ્ચર્ય થાય, પણ આણુસંદેહ છે નહિં રાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૪

શ્રીગંગાજી હરે પાપને, શશી તાપ હં એ શણે;
દાણિદ્ર ટાળે સુરતરૂ, મળી ત્રણે કરે ત્રણે હણે;
હણે કરે ત્રણે તે તત્કાળ, મળતાંમાં હરિજન દયાળ;

૧૬ અભિમાનશ્ચ સંત્યાજ્ય સ્વામ્યધીનત્વ ભાવનાત

જ્ઞાને તાપ હરે દર્શણે દોષ, દૈન્ય ટાળે ઉપજવી સંતોષ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૫

યોગ યજ્ઞ જપ તપ વૃત્તો, બહુ કીધે કાષ્ટા કર્મ;

જ્ઞાન ધ્યાન અતિ દાનથી, તીર્થ આચરતા ધર્મ;

બર્માધ્યયનવેદશાસ્ત્ર પુરાણ, કોટી સાધનથી ન પરમ કલ્યાણ;

શ્રેય ન થાય ઉપાય અનેક, વિના મહત્ પદરજ અભિષેક.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૬

હારજન તે હરિરૂપ છે, તેને મુરખ નીજસમ જાણે;

જન્મ શશી સાગરમાં હતો. માન્યો મીને મીન પ્રમાણે

મીન પ્રમાણે થયો નહીં સામ, મકર રહ્યું જળતે વસ્યો વ્યોમ;

તેમ વૈષ્ણવ વૈકુંઠે જશે, અધમ તે અહાંના અહાં અથડાશે.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૭

ચાર વર્ણમાં શ્રેષ્ઠ સર્વથી, બ્રાહ્મણવર્ણ વિખ્યાત;

તે સહુના પણ કહાવે શિરોમણી, મ્હોટા મુનિવર સાત;

તે સાતે કરે ધ્રુવની પરિક્રમા, ધ્રુવ સુત ક્ષત્રી ને તે સુત બ્રહ્મા;

વિષ્ણુ વીચાર કરો તમો એહ, ભક્ત મોટા કે બ્રાહ્મણ દેહ?

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૮

પ્રજ્ઞાદિક વ્રજભક્તની, પદરજ વંદે ગુણધામ; ૦
 દુર્વાસાઝપિએ દીન થૈ, કર્યો ઐંબરીપને પ્રણામ;
 કર્યો પ્રણામ જ્યારે અથડાયા, વળી શખરીપદજળ દ્વિજ નહાયા;
 હરજનથી મ્હોડું નહીં ડોય, દુભવે તે દુષ્પ પામે પત ખોય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૯

સંત સેવ્યે નારદ થયા, જુઓ દાસીસુત હરિમંન;
 તે સુરઋષિના સંગથી, શમી વ્યાસના ઉરની અગંન;
 અગન મટી સમજવ્યા મર્મ, શ્રીભાગવત રચ્યું છાંડીને કર્મ;
 ક્તેશ ટળે કરે પ્રભુજન પ્રીત, દુભવેથી શાંતે સુકરીત.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૦

યોગી તરે કદા એકલો, હરિજન તારે સદૂ સંગી;
 સિદ્ધ ઉદાસી રહે સદા, હોય સંત સુંદર રસરંગી;
 રંગે રસીક સેવે ગુણુ ગાય, પોતે પીચે સુધા સામાને પાય;
 ભક્તસ્નેહી સૌનું સારે કામ, ધ્યાની સાથે કોઇનો નહિં ઠામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૧

સરવ પ્રાણી ઉપર દયા, આણુવો, નહિ કોઇનો દોષ;
 વશ કરાવી ઇંદ્રિય સદૂ, યદૃચ્છા લાલ્સ સંતોષ;
 સંતોષ ધરી વદવી સંત્યવાણી, દ્રઢ આશ્રય પ્રભુ દીનતાઆણી;

દુષ્ટસંગથી રેહેવું દૂર, વસવું સદા હરિજન હજીર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૨

દુષ્ટ સંગ તેને જાણીએ, જે ભૂલાવે ભગવંત;

સ્નેહ કરાવે શ્રીકૃષ્ણ સું, તેને કહિયે સાચા સંત;

સંત સાચા તેની સંગત કરીએ, અસમર્પિત અન્યાશ્રયથી હરિયે;

હું હરિનો હરિ માહારા નાથ, એ નીશ્ચયે કરવું મન સાથ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૩

અન્યાશ્રય અસમર્પિત. એ બે મ્હોટા દુસ્તર રોગ;

સરવ વસ્તુ શ્રીનાથને અરપી, ઉચ્છિષ્ટ કરવો ભોગ;

(ઉચ્છિષ્ટ) ભોગ કરવો હરિભક્તની સંગે, એકજ શ્રીકૃષ્ણ

સેવવા રંગે;

દ્રઢ આશ્રય ગુરુદેવનો ધરવો, તોવંતસપદ્મત્ ભવદધી તરવો.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૪

ગુણની ઉપર ગુણ કરે, એ તો રીત જગતમાં પ્રકાશ;

(પણ) અવગુણ સામે ગુણ કરે, તે મ્હોટા હરિનાદાસ;

દાસ દોષ સહુના સંતાડે, ગુણ હોય અદ્ય તે અધિક દેખાડે,

સાગર લાંછન વિષ શીવે પીધું, શશીધર પ્રગટ લલાટ દીધું.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૫

વિશ્વંભર વશ તેહને, જેનું ચિત્ત સદા પ્રજ્ઞ પાસ;

હિત ઈચ્છે સહુ જગતનું, નવ ધરે કોઈની આશ;
આશ ધરે એક શ્રીગોપાળ, વ્યંતીત કરે હરિસેવામાં કાળ;
એવા ગુરનો લાભ એ ઉપદેશ, ધરિયે સાચો વૈષ્ણવનો વેશ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૬

ધ્યાન મૂળ રૂપ શ્રી ગુર, પૂજનનું મૂળ ગુરૂં પાય;
મંત્ર મૂળ ગુર વાક્ય છે, મૂળ મોક્ષનું ગુરૂં કૃપાય,
ગુરૂં કૃપા વાંછિત ફળ થાય, હરિ રૂઠે તો ગુરૂં કરે સ્હાય,
ગુરૂં કોપે ક્યાંઈ નહીં ઠેકાણું, અધિક આચાર્યથી કો નવ
જાણું.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૭

કોઈ ગુરૂં તો નૃસિંહજી, કામી હોય તો શ્રીકૃષ્ણ કહિયે;
લોભ દાખે તો વામનજી, પણ હરી સાચા એ લહિયે,
લહિયે એ પાપે દુષ્ટતા, તો પણ માનિયે તે થકી ગત્ય;
જણે સોંપી આપ્યા જગદીશ, તેનો જાણી સદા છે શીખ્ય.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૮

ભોજન વસનની રચંતા કરી, વૈષ્ણવે ના થાવું ઉદાસ;
વિશ્વંભર પૂરે વિશ્વને, તે કેમ ભૂલે નીજ દાસ,
દાસ આસ પૂરે સહુ વણ માગે, વણ કલ્પે સહાય કરે અનુરાગે;
હરિ ભજતાં કાંઈ નવ રહે ખામી, નથી અજાણ્યા અંતરજમી.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૯

અજબ ગુલમ્હેરી જળ વસે, પક્ષિણી રટે મુખ હરિનામ,
 ખાન પાન માટે નવ કરે, છૂટે મુખથી સુંદર શ્યામ;
 શ્યામે વિચારી કર્યું તેહને સુખ, ચણે ચરવા કર્યો મોરનાં મુખ;
 પુંછે વદન કર્યું ડાંટની ગ્રીવા, શ્રી હરિ યુક્તિ કરી જળ પીવા.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૦

અજગરને અનોયાસ હરિ આપે, આહાર આનનમાં લાવી;
 શક્તરખોરને સાકર સાગર, બેટમાં દે છે મિલાવી;
 મેળવે ચાતકને જળ સ્વાતી; ગિરિશૃંગ વૃક્ષ પોખે ડાઘ ભાતી;
 સ્ત્રીસ્તને પય કર્યું પોષવા બાળ, તે તુંને નહિ ભૂલે ભજ
 ગોપાળ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૧

લક્ષ્મી મનોરથ સર્વે પૂરે પ્રભુ, કડીણુ, સરળ ગુરુ નાહાના;
 પૂર્યા જ્ઞાનાં તેહનાં નામ કહું, તું પૂછે કહાંનાં કહાંનાં;
 કહાન ગયા કુખજપતિ થાવા, પારથ પત્ની થયા જળ પાવા,
 પૂરી પુત્ર યે અદિતીની આસ, પાંડવ કાર્ય કર્યો થઈ દાસ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ, ૭૨

છડીદાર ઉચ્ચસેનના થયા, દ્વારપાળ બળી ભુપ;
 નરસૈયાના બાપનું શ્રાદ્ધ સાચું, સેના માટે નાપિક રૂપ;
 રૂપ માહાર દામાજી સાડું, નામાનું છાજડું છાયું ચારડું;

ચિંતાકાપિ ન કાર્યા નિવેદિતાત્મભિઃ કદાપિતિ. ૨૧

વારી વહું નિવોચન ધૈર, મીરાંબાઇનું પીધું ઝૈર.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૩

ઈચ્છે રૂઢું પ્રભુ જગતનું, કેમ કરે કુઢું નિજ દાસ;
જે કરશે હરિ તે ભલું તાહરું, તું ધર દ્રઢ વિશ્વાસ;
વિશ્વાસ રાખ કલ્પના ચૂક, સેવા સમરણમાં નવં ચૂક;
નહિં મળે ફરી અવસર આવો, હરિ ભજીયો મનુષાદેહ દહાવો.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૪

દુઃખ થાયે હરિ સેવતાં, તે સુખા સમુ પ્રમાણો;
વિષય ભોગવતાં સુખ છે, તે વીષ સરખું સહુ જાણો;
જાણો જમ ખસ ધસતાં મીઠી, કષણ પછી આગ ઉઠે અંગુઠી;
આસડ પીતાં કહુ તત્ લાગે, રોગ ગયા પછી આનંદ જાગે.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૫

શ્રી ગિરિવરધર સેવતાં ભય રાખવો ભૂપતિસમાન;
આળક સમ વાતસલ્યતા, ધરવો સ્નેહ તે જર સમીપ,
જર સમાન પ્રિય પ્રભુ લાગે, તો દુઃખ જન્મ જન્મનાં ભાગે;
પ્રેમ પિયુષ પીધું તે જાણે, નથી સ્વાદ કોઈ એહ પ્રમાણે.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૬

જે પ્રતિકુળ પ્રભુ સેવતાં, નેને તજીએ ના વળગીયે વ્યર્થ;
જનની જનક પૈત્રિ પુત્ર ભ્રાત; શુરૂ છોડ્યા જદપી સંમર્થ;

૨૨ ચિત્તોદ્ધેગં, વિદ્યાયાપિ હરિચિંધત કરિષ્યતિ.

સમરથ તાત તંજ્યો પ્રહલાદે, ભરતે માત મૂકી હરિસ્વાદે;
પતિ ઋષીપત્ની વિભીષણુબ્રાત, ગુરુના ગણ્યા બળિયે સક્ષિાત.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૭

દેવ પિતૃ ને મનુષ્ય રણ, ત્યાં લગી માણસને કહેવાય;
જ્યાં લગી સર્વામા ભાવે, શ્રી કૃષ્ણને શરણે ન જાય;
શરણે ગયે સુરવે રણ છૂટે, ચિત્રગુપ્તનું લેખું તૂટે;
કાળ કર્મનો ભય નહીં તહેને, શીશ ધણી સમર્થ હરિ જહેને.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૮

કર્તું અકર્તું અન્યથા કર્તું, સમર્થ શ્રી હરિ રાય;
ના થાવાનો કરે પદાર્થ, થાનારો મટિ જાય;
મટિ ગયું જે વસિષ્ઠે વિચાર્યું, તે સમે વન જે સમે રાજ ધાર્યું;
બ્રહ્માના સુત એ ત્રિકાળના જ્ઞાની, ઇચ્છાયે વચન તેનું પણ
હાની.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૯

સહસ્ર ભુજપતી રાખશે, તેને હણશે શું એ ભુજવાળો;
તેજ પુરૂષ જ્યારે મારશે, ત્યારે કોઈ નથી રખવાળો;
રખવાળો રિપુ છે નહિ કોઈ, સઘળી વસ્તુ શ્રીકૃષ્ણથી હોઈ;
કર્તા હર્તા એક શ્રી વ્રજરાય, એના કર્યા વિના કોઈ ન થાય.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૦

કર્તું થાય શ્રીકૃષ્ણનું, ઠાથી ઘટે નહિ લવલેશ;
તેજ પ્રમાણે સુખ દુખ, લાભાલાભનો સંશય રેશ;
રેશ રહે નહીં તે સમે સુદ્ધિ જેવું હોનાર તેવી થાય બુદ્ધિ;
થનાર તેતો સહેજે પણ થાય, કર્તા નથી શીદ તું પસ્તાય.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ ૮૧

હરિજંત્રી તું જંત્ર છે, જેમ વાજે વઝડે તેમ;
કાષ્ટ પુતળી નૃત્ય કરે, સૂત્રધાર નચાવે જેમ;
તેમ વિધીનિષેધ સહુ હરિ હાથે, તું મુરખ તાણી લે શીદ માથે;
વિચાર જો જીવનું કર્યું હાય, તો દુઃખી જગતમાં થાય ન ડોકા.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૨

જેની રચના જોઇને, ધોણા મોહ ઉપજે છે મન;
તે કર્તામાં કમી શી હશે, તું જોને વિચારી જન;
જન થશે પૂણ ચનોરથ તારો, ધાટે શું મેલ્યો ? તું જો જડનારો;
તેને મળે પૂર્ણાનંદ થાશે, ભવ વૈભવ તૃણા ટળી જશે.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૩

કરવા પ્રસન્ન ચાહે કૃષ્ણને તો, અભિમાન અલગું નાખ;
શીઘ્ર દયા ઠેશવ તાણી, ઇચ્છે તો દીનતાનાખ;
રાખ દીનતાએકજ કરીને, કરવા કૃપા મન થાશે હરિને;

૨૪ સેવકસ્ય તુ ધર્મોડયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ.

બોતેર ડોટીયે ના સર્યુ કામ, દીનતાએક બંધાયા દામ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૪

શીલાપુદ્ધિ શાળિગ્રામમાં, હરિસ્વરૂપ તે ધાતુ પ્રમાણે;

મનુષ્ય લહે ગુરુદેવને, જાતિ ભાવ વૈષ્ણવમાં આણે;

આણે મહાપ્રસાદ પ્રતી અંન, હરિ ચરણોદક ન પ્રીછે જન;

અન્યવર્ણ સમ લહે હરિનામ, ઈત્યાદીકનો નર્કમાં ઠામ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૫

નિગમ ચાર ષદ્ શાસ્ત્ર, અષ્ટાદશ પુરાણ ચૈદ વિધાય;

વ્યાકરણ નવ બત્રીશે લક્ષણ, જાણે ચોસઠે કળાય;

કળા રાગ છત્રીશે ગાય, વિશદ કીર્તિ ચક્રવર્તિ રાય;

પણ નથી ભક્તિ જો નંદકુમાર, તો સહુ ધૂળ મળ્યું ધિક્કાર.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૬

શ્રમ કરી સહુ નિધા ભણિયો, મહા પંડિત કહાવ્યો જગત;

પણ તેને સાર સમજ્યો નહિ, ન થયો ભગવંતનો ભક્ત;

ભક્તિ વીના શ્રમ એ ફળ સાર, જેમ રાસબે વહે ચંદનભાર;

જેમ અહિમણિ દુતિ મેળવે અહાર, તેમ તે ઉદર ભરે ધિક્કાર.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૭

સ્પર્શમણિના પુર વીરો, રચ્યું ચિંતામણિ મય ધામ;

કલ્પવૃક્ષની વાડ ગાય ઘેર, કામદુર્ગા જેનું નામ;

પ્રાથિતોવા તતઃ કિંચિત્ સ્વામ્યભિપ્રાયસંશયત ૨૫

કામદુર્ગા અક્ષયપાત્ર અતૂલ, નવનિધી અષ્ટમુદ્રાસિદ્ધિઅનુકૂળ;
પાણુ નથી વહલભ શ્રી વ્રજનાથ, તો એટલું મળે ધસવા હાથ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૮

કૃષ્ણ કીર્તન નહિં કર્યુમાં, તે શ્રવણ રાફડા કહિયે;
નિરખ્યા નહિ જણે નેત્રે હરિ, કેદી ખીછ્યાંદરૂા તે લહિયે;
લહિયે દાહુર જીહ્વા હરિ નવ બોલે, કરપદ સેવા રહિત શખ તોલે;
વૃક્ષ જીવન શ્વાસ ધમણ સમાન, ગ્રામશૂકર સમ છે ખાનપાન.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૯

જગ દર્પણ જોનાર તું, સામું દીસે જેવું તુજ પાસે;
દુષ્ટને દુષ્ટ સાધુને સાધુ, ભવ આદૃશ્યમાં ભાસે;
ભાસે તે સહુ નીજમો છે જણે, દોષ રહિત દુનિયા પરમાણે;
એવે વિવેક જો રહેવાયે, રાગ દ્વેષ નહિં ઠા થકી થાય.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૦

જીવ સરવ હરિઅંશ છે, તહેના વિચિત્ર ભાતી સ્વભાવ;
સર્વથી હળિમળિ યાત્રીયે, એતો છે સંજોગ નદી નાવ;
નાવ તરંગ નદી એમ જણે, કાથી ના બગાડીશ બે દિવસનો
પ્રાહાણે;

સહુને સદા એક સ્થળ નથી રહેવું, કહુક વચન માટે કોઈને
ન કહેવું.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૧

૨૬ અશક્યે હુરિ રેવાસિત સર્વમાશ્રયતો ભવેત

કાંઈ પ્રભુ પાસે ન માગીયે, માગે પસ્તાવો થાય;
ઉદાસી આવે નાથને, વ્યાપાર મરીયું જણાય;
જણાય એવું માટે રખે જાયો, સેવો શ્રી કૃષ્ણ ધરી સ્નેહ સાચો;
વણ માગે સહુ આપે એ સ્વામી; નથી અજાણ્યા અંતરજમી.
સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૨

દાસી સુતના સહુ પીતા, રાણી સુતનો તો એક રાય;
ભક્તિ અંશ શ્રી કૃષ્ણ જ સેવે ને માયિક સરવને ધાય;
ધાયે-તોયે કર સાહે ન કાય, કામ પડે ત્યારે અંતે રોય;
આવાગમનમાં સદા અથડાય, કા કાળે હુરિ વિના ગત્ય ન થાય.
સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૩

નહાનો પદાર્થ મોટા દેખાડે, ને પાકાને દાખે કાચો;
ઉચ્છ હોય તેને અણુ બતાવે, ને જુઠો મનાવે સાચો;
સાચો ભાસે એજ માયાનું રૂપ, એણે કીધા વશ રંકને ભૂપ;
એને જીત્યા નો છે એક ઉપાય, સાચું શરણ દ્યો શ્રી વ્રજરાય.
સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૪

માયા છે ધંટી ખિન્નડો હુરિ, તહેમાં જીવ ચરાચર અન;
જ પડયું તે પીસાય છે, તું જેની પ્રગટ લોચન;

લોચન જે એક બચે છે તેહ, ખીલ સમીપે રહે છે જહં;
જે આણું ત્યાંથી ખસ્યો કણ આઘો, તે તતકાળ દગાવા લાગ્યો.
સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૫

પરવારી સહુ કામથી, ઠાઈ મૃત્યુ ન પામ્યો જંત;
આ કીધું આ કરવું છે, એમ કરતાં આવશે અંત;
અંત આગ્યો હરિ ક્યારે ગાશે, ચેત ચેત નહીં તો પસ્તાશે;
મર્ણ નહિ આવે કાનમાં કહીને, જશે આચિંતું અંધારું થઇને.
સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૬

ઉત્તર વચન તે માનવું પૂરવતું નહીં પ્રમાણ;
છેલ્લું જમ્યું શ્રી ભાગવતે, સહુ પહેલાં રચ્યાં અન્ય પુરાણ;
પુરાણ પ્રથક પ્રથક કર્યાં વ્યાસે, તોયે રહેતું ઉર ભરિયું ઉદાસે;
મર્મ ખતાવ્યો નારદ મિત્ર, સુખ થાશે રચો ભક્તિ ચરિત્ર.
સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૭

પુષ્ટિપંથ પ્રભુ શ્રીવંદનભકુળ, જઈયે ત્હેને શરણ;
નામનિવેદન મર્યાદા ધરી, સેવીયે શ્રીગિરિધરણ;
શ્રીગિરધર ગુરૂ વૈષ્ણવ પ્યાર, ધરો ગતિ કરે મર્મ અનુસાર;
મનુષ્ય જન્મનો એ છે સાર, જે માને તે પામે પાર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૮

“૨૮ - વિષ્ણુકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેન્દ્રિયતઃ કરિચતિ

મહામંદમતિ છવ કળીના, સર્વ શાસ્ત્ર ક્યાં ખોળે ?
માટે સકળ સિદ્ધાંત સાર, તે શોધી કીધો છે ટોળે;
ટોળે કરાવ્યો પ્રભુ મતિ દીધી, નિજ જન બાણીને કડણા કીધી;
ભક્તિપોષણ ધર્યું, અંથતું નામ, કયે મુણે સરે સર્વતું કામ.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૯૯

એકસોને એક ચંદ્રાવળા, એ અંથ તણા છે સાર;
પ્રતિપદ શુભ સિદ્ધાંત ભર્યું છે, વાંચીને કરજે વિચાર;
વિચારતાં વદનલ હરિ થાશે, સર્વ કલેશ સમૂળાં બશે;
આચરણ કરતાં આનંદની હેલી, ભક્તિ શ્રી કૃષ્ણની કરજે બહેલી.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૦૦

મહા નદી શ્રી નર્મદા તટે ચંડીપુર મહા ધામ;
જ્ઞાતી નાગર સાઠોદરો, દ્વિજ ભટ્ટ દયાશંકર નામ;
નામ વદનભી વૈષ્ણવદાસ, ગુરૂ પ્રતાપે અંથ કર્યો પ્રકાશ;
શીખે સાંભળે જે જન ગાય, તેને મન વાંછિત ફળ થાય.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૦૧

યમુના કૃતિ.

દુઃસ્વભાવથી જીતાડો દુર્મતિ ટાળો માણ;
 શ્રી ગોપીજનવલ્લભ અતિવલ્લભ મુને કરો શ્રી યમુનાજી. (ટેક)
 અખંડ અનપાયની આપો મા સુદ્રઢ પ્રેમ ભક્તિ,
 પ્રપંચ વિસ્મૃતિ પૂર્વક ઘોમા શ્રી કૃષ્ણ આશક્તિ;
 માનસી સેવા મુખ્ય વ્યસન ઘો શરણાગત સાચી,
 શ્રીકૃષ્ણકૃપા હેતુ ઘો દીનતા નહિં કિંચિત કાચી;
 દ્રઢ આશ્રય શ્રીવલ્લભવરનો અચલિત ગુણ ગાઉં,
 સતત રહે શ્રી કૃષ્ણ નામ મુખ્ય દુઃખી નવ થાઉં;
 આપ સમાગમથી મા સુકલ સિદ્ધિદા ગંગાજી,
 શ્રી ગોપીજનવલ્લભ અતિવલ્લભ મુને કરો શ્રી યમુનાજી. ૧
 કામ ક્રોધ મદ 'લોભ મોહ' મત્સર કરો દૂરા,
 શ્રી કૃષ્ણ મિલનમાં અંતરાય જે તે કરિયે ચૂરા;
 અસુર દુષ્ટ કલિકાલ કર્મ પ્રતિબંધક ભય ટાળો,
 કુતર્ક કુભાવ કુવાસના કુશ્ચિત કૃતિઝટ બાળો,
 કુસંગ દોષ મુને જળપંકજ પ્રમાણ નવૂ લાગે;
 બલી વિલિખણું પ્રુહાદની પેરે ભય પામી ભાગે;

કરો કૃપાએવી થૈ મુજપર ખીરદ બળે રાજી,
 શ્રી ગોપીજનવલ્લભ અતિવલ્લભ મુને કરો શ્રી યમુનાજી. ૨
 મારી પૂર્ણ કરો સહુ ચિંતા જનનમરણ ભય કાપી,
 માયા મોહથકી મુકાવો નિજનંદ આપી;
 સાધન ધર્મ ન કિંચિત્ છે અનુચિત કૃતિ તને મનની,
 સેવાને સ્મરણ તમારું કરવા અશક્ય છઉં જનની;
 જહેવો તેડેવો દાસ ક્ષમા અપરાધ કરો માએ,
 કુપુત્ર તો કદિ હોય કુમાતા કદાપિ નવ થાએ;
 શરણ પડ્યો સંતાપ હરો મા વિનતી કરું આજી,
 શ્રીગોપીજનવલ્લભ અતિવલ્લભ મુને કરો શ્રી યમુનાજી. ૩
 તુર્ય પ્રિયા શ્રી કૃષ્ણ વલ્લભા યમુને જગમાતા,
 નરક નિવારણી ત્ર્યમભય હરણી ભવતારણી ક્ષાતા;
 સ્વભાવ હર્જય વિજય કરણી નિજદાસ દુઃખ હરણી,
 સકલ ત્રાપ સંતાપ નિવારણી અતિ અદ્ભુત કરણી;
 શ્રી વલ્લભ શરણાગત લહી મારી પૂર્ણ કરો તૃષ્ણા,
 યુગલ રૂપ મમ હૃદે વસાવો કૃપા કરી કૃષ્ણા;
 દાસ દયો મારો સુત શ્રીમુખ સકૃત કહો ગાજી,
 શ્રીગોપીજન વલ્લભ ખીતેવલ્લભ મને કરો શ્રીયમુનાજી. ૪

સ્વધર્મનાં મુખ્ય સિદ્ધાન્તો.

(૧) જગત્ સત્ય છે. (૨) જગત્, જીવ, અંતર્યામિ, અક્ષર, મૂર્ત્યાદિમાં નિરિત્ત અને ઉપાદાન કારણ શુદ્ધ નિર્ગુણ બ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણ પુરોહિતમાજ છે. (૩) જીવે અવિદ્યાથી કલ્પેદેહા અહન્તા મમતાત્મક સંસાર મિથ્યા છે. (૪) જીવ અણુ છે, શુદ્ધ નિર્ગુણ બ્રહ્મનો અંશ છે, વ્યાપક નથી. (૫) પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ શ્રીકૃષ્ણનુંધામ અક્ષરબ્રહ્મ ગણિતાનંદ છે. (૬) સર્વોપરિ વેદાદિ શાસ્ત્રે પ્રતિપાદન કરેલ પરમકાષ્ટાપન્ન વસ્તુ શ્રીકૃષ્ણજ છે. (૭) શ્રીકૃષ્ણની સેવા એજ અંશ જીવનો ધર્મ છે. એટલે વસ્તુતઃ સ્વધર્મ શ્રીકૃષ્ણ સેવાજ છે. (૮) સાક્ષાત્ શ્રીકૃષ્ણોપદિષ્ટ આત્મનિવેદન અને પ્રભુપ્રપત્તિ શિવાય અન્ય વિશ્વધર્મ હોમ શકેજ નહિં.

બોધવચન.

- ૧ હે પ્રભુ!! આ સર્વ તારું છે અને હું તારો દાસ છું તારે શરણે આવેલો છું તારી પ્રેરણા પ્રમાણે વર્તવું એ માંડું કર્તવ્ય છે. એ પ્રમાણેનું અનુસંધાન સદા સર્વદા રાખવું.
- ૨ અસત્ય બોલવું નહિં. તેમજ જેમાં પ્રભુનું નામ ન આવે તેવું વાક્ય બોલવું નહિં. લૌકિક વ્યવહારથી બોલવું પડે તેમાં જરૂર જેટલુંજ બોલવું તથા આલાપ કોષ્ઠની નિંદા કે એવી અન્ય વાર્તાઓથી વેગળા રહેવું.
- ૩ અહર્નિશ પ્રભુના નામનું સ્મરણ કરવું. મનમાં કોઈ વખત પણ ખોટા વિચાર કરવા નહિં ખોટી ધમ્મજોયા તેમજ તરંગો ઉઠવા દેવા નહિં પ્રભુને વિરાગવા લાયકહૃદય બનાવવા માટે તેને પવિત્ર કંચાની જરૂર છે કારણ કે કોઈ મોટો માણસ આપણે ઘેર આવનાર ત્યાં ત્યારે તેને રહેવા માટે સ્વચ્છતા સમર્પી કેટલી કાળજી રહે છે તો ધાના પણ ધણેને વિગળવા લાયક પવિત્ર અંતઃકરણની જરૂર છે આ ખોટા વિચારોથી અંતઃકરણ મદાન થાય છે તરંગો તેમજ પ્રભુને આવેશ કદિ પણ થતો નથી.

- ૪ લોકો ૧૨, ધન, સ્થિતિ સંબંધી ચિંતા ઘોષ વખત કરવી નહિં
કરણ કે પ્રભુ સર્વ સમર્થ છે તેનું કયું થાય છે તો તથા ચિંતા
કરવાથી કાંઈ અર્થ સરતા નથી ઉલટું પ્રભુના સેવાસ્મરણમાં વિલેપ
પડે છે અને તેથી જેને માટે ચિંતા કરીએ તે સિદ્ધ થવું નથી
અને જાને બાબતથી હાનિ થાય છે.
- ૫ પ્રભુ સર્વના રચાથી છે તેથી સર્વને સુખ આપવાવાળા છે તેમાં
પોતાના ભક્તને તો જરા પણ વિસરતા નથી. ૭
- ૬ દુઃખની વેળાએ સદા ધીરજ રાખવી કેમકે જેમ સુખ અસ્થિર છે
તેમ દુઃખ પણ અસ્થિર છે તો તેનો અવધિ પૂરી થતાં ચાલ્યું
જ જશે. દુઃખ એ પણ માણસની ઉત્તિમાં સહાયક છે કારણ કે
એક ને એક બાજુમાં (સુખમાં) રહેવાને કરોડી વગર ઉત્તિ યદ્ય
શકતી નથી.
- ૭ હમેશાં વિવેક અને ધીરજ રાખવી અને પ્રભુનો આશ્રય કદી
પણ મનથી છોડવો નહિં પ્રભુ સર્વ કરવાને સમર્થ છે તો તેના
આશ્રયે જે રહે છે તેનું અનિષ્ટ કદી પણ કરતા નથી કદાચ પરિ-
ક્ષાર્થ અથવા અનિષ્ટ નિવૃત્તિને અર્થે કાંઈ વિપરીત બનાવે! તો તેના
સમયમાં પણ પ્રભુ મારા ભક્તને માટે કરે છે એવું અનુસંધાન
રાખી પ્રભુનોજ આશ્રય રાખી દૃઢ રહેવું તો ભગવાન કે જેનું નામ
હરિ છે તો તે ભક્તના દુઃખોનું નિશ્ચય હરશેજ.
- ૮ હમેશાં મિત્રસંગ કરવો એટલે જે સદા શરીરથી તેમજ મનથી પવિત્ર
હોય નસત્ય અથવા મિથ્યા બાંધણ કરતા ના હોય પ્રભુમાં પ્રીતિ
હોય, પ્રભુ સેવામાં તથા કીર્તનકથામાં તત્પર હોય, સકળ વિશ્વમાં
સમ પહોંચવાળા હોય, સામાનું દુઃખ દેખી જેનું અતઃકરણ એક
પામણ હોય, પ્રભુની જેવી સત્ય માર્ગે જે પાપ થાય તેમાં સંતોષ
વાળા હોય તેવાનો સંગ કરવો.

તૈય્યુવાને વિનંતી.

૧૯૧૭.૬ શ્રી પુણેમાર્ગીય પુસ્તકાલયમાં શ્રી તદ
વં ત્યાજી પ્રકટિત ભક્તિમાર્ગ સંખ્યાની દરેક પુસ્તક
ને એ નોંધાવરથી મળે છે. તેમજ શ્રીમદ્ધવતમાચાર્ય
તથા દિગંત.વેજથી શ્રીમદ્ધુર્યોત્તમજી મહારાજના યોગ
ના ચોખાવર દરેકનો એક આનો ચોખેજ અડધો આનો.
પણ મળી શકશે. ચોખેજનો અડધો આનો માંડલી
પ્રાઈસલીસ્ટ મંગાવો.

ત્રીભોવનદાસ પીતાંબરદાસ શાહ.

તડીયાદ શ્રી પુણેમાર્ગીય પુસ્તકાલયના મંત્રી.

